[1] Tekst en foto's Ruud en Ina Metselaar – www.comomeerinfo.nl

Villa del Balbianello

1. *Luchtfoto van de villa - Foto Alesso Mesiano 2009 ©Fondo Ambiente Italiano*

[1] Verzoeken om toezending per email aan: r.metselaar@comomeerinfo.nl

Inleiding

Onder de vele villa's rond het Comomeer onderscheidt Villa del Balbianello zich vooral door zijn prachtige ligging op de punt van het Dosso del Livedo, het beboste schiereiland bij Lenno. De villa met bijbehorende gebouwen en omringd door tuinen, ligt op een vrij steile helling met aan alle zijden uitzicht op het meer. Dat de villa zeer in trek is bij de toeristen blijkt wel uit het bezoekersaantal: bijna 100.000 in 2015! Ook waren er in dat jaar 125 trouwpartijen. Ook de filmindustrie heeft de villa ontdekt en de bekendste van de zes films die hier werden opgenomen is wel de in 2006 opgenomen James Bond film "Casino Royale" – als u de film hebt gezien, herkent u de villa onmiddellijk. Ook zijn er in 2002 opnamen voor Star Wars gemaakt.

Hoe er te komen

Als u met de auto komt, volgt u in Lenno de richtingsbordjes naar de villa en u komt dan bij een ruime parkeerplaats, waar u de auto moet achterlaten. Van dit punt loopt een voetpad omhoog door het bos en bereikt u na ongeveer 1 km de villa.
Het alternatief is de boot die regelmatig uit Lenno naar de villa vaart.
De toegang tot de tuinen is gratis, de villa kunt u alleen tegen betaling, met een groepsrondleiding bezichtigen. Ze herbergt een grote en kostbare collectie van de laatste privé eigenaar Monzino.

De geschiedenis

Het gebouwencomplex werd in 1793 gebouwd voor kardinaal Durini op de resten van een Franciscaner klooster, waarvan alleen de voorgevel van de vroegere kerk behouden is gebleven. Na de dood van de kardinaal in 1796 volgden er door de politieke ontwikkelingen van die tijd in korte tijd twee eigenaren. De eerste was een neef van de kardinaal, graaf Luigi Porro Lambertenghi, in 1780 geboren uit oude Milanese adel. Hij was een groot aanhanger van de Milanese patriotten die streefden naar de onafhankelijkheid van Italië. In 1818 financierde hij een literair patriottisch tijdschrift, de 'Conciliatore', dat echter al na een jaar door de Oostenrijkse bezetters werd verboden. Lambertenghi werd ook lid van de geheime en verboden organisatie "Carboneria". Na een mislukte opstand in 1821 vluchtte hij naar Zwitserland, waar hij tot 1840 in ballingschap woonde. Zijn vlucht was net op tijd, want in 1822 werd hij in afwezigheid veroordeeld tot de doodstraf. Bovendien was hij er in geslaagd de villa voor zijn veroordeling te verkopen aan Giuseppe Arconati Visconti, telg van een van de rijkste en oudste patriciërsfamilies in Lombardije. Visconti was geboren in 1797 en getrouwd met zijn nicht Costanza Trotti. In hetzelfde jaar dat hij de villa kocht werd hij ook beschuldigd van deelname aan revolutionaire bewegingen. Ook hij ontkwam aan de doodstraf, die in 1824 werd uitgesproken, door met zijn zoon en echtgenote te vluchten naar het kasteel van zijn oom in Gaasbeek, bij Brussel. Na het overlijden van zijn oom in 1821 erfde Giuseppe alle bezittingen. Ze woonden er tot 1839, en ontvingen in Gaasbeek zowel tal van gevluchte Italiaanse patriotten als prominente Europese en Amerikaanse intellectuelen, zoals Henry Wadsworth Longfellow. In 1839 verleende keizer Ferdinand I een algemene amnestie aan alle opstandelingen van 1821 en keerde de familie terug. Daar waren ze. betrokken bij de grote 5-daagse Milanese opstand in 1848 en moesten daarom opnieuw vluchten. Dit keer trokken ze naar Vigevano dat net over de grens in Piëmont lag. Eerst in 1859, na de tweede onafhankelijkheidsoorlog konden ze terugkomen in Lombardije. Giuseppe werd senator van het koninkrijk Italië.
In 1873 erfde hun zoon Gian Martino de villa, maar hij overleed al in 1876. Zijn echtgenote, Marie Peyrat, erfde niet alleen villa del Balbianello, maar ook de paleizen in Milaan, Florence en Parijs en de grote landgoederen in Lombardije en België.
Na de 1e Wereldoorlog kocht de Amerikaanse generaal Butler Ames de villa en hij gebruikte deze tot zijn dood in 1954 als zomerverblijf. Uit deze periode zijn er talloze bekende namen in

net gastenboek te vinden: Mary Pickford, Jacqueline Kennedy, Adlai Stevenson. Volgens het testament van Ames mochten de erven de villa pas 20 jaar na zijn dood verkopen. Onmiddellijk na afloop van die periode verkochten ze haar aan Guido Monzino .

2. Guido Monzino tijdens de poolexpeditie Kamjuit 1959. Met permissie Archivio Fotografico Fondo Ambiente Italiano

Monzino was al in zijn jeugd een bewonderaar van Babianello en in 1974 kon hij eindelijk zijn droom realiseren en begon hij onmiddellijk met een vier jaar durende, grondige restauratie. Monzino was een geslaagde ondernemer, directeur van Standa, het eerste grote Italiaanse warenhuis. Zijn grote passie was echter het ondernemen van grote en gedurfde expedities over de hele wereld. In 20 jaar nam hij deel aan 21 expedities o.a. door Afrika en Groenland, naar de top van de Mount Everest in 1973, een sledetocht naar de Noordpool in 1971 en van iedere reis nam hij vele voorwerpen mee waarmee hij de villa inrichtte. Na zijn dood in 1988 op 60-jarige leeftijd, liet hij de villa na aan de FAI (Fondo Ambiente Italiano), de Italiaanse National Trust, die de villa nu onderhoudt en openstelt voor het publiek.

Een bezoek aan de villa en de tuinen

Op de bijgevoegde kaart van de tuinen ziet u geheel links boven de plaats waar het voetpad vanaf de parkeerplaats de tuin binnenkomt en geheel rechts onder de aanlegsteiger van de boten. Van bovenaf heeft u een goed overzicht over het complex met in het midden de loggia en daarnaast de villa. Kaartjes voor een bezoek aan de villa kunt u kopen bij de hoofdingang van de villa, die door de gevel en de twee torens de indruk maakt van de ingang van een kerk. Dit is het enige restant van het franciscaner klooster dat hier stond toen kardinaal Durini het perceel kocht.

De loggia Durini

Kardinaal Durini liet op een hoog punt naast de villa een schitterende loggia bouwen. Deze biedt aan de noordkant uitzicht op de baai van Tremezzo, aan de zuidkant op het Isola Comacina. De balustrades en het 19^{e}-eeuwse fries aan de bovenzijde van het gebouw werden door Arconati Visconti toegevoegd. Zijn wapenschild siert het midden van de gevel en dit wapen en zijn initialen zien we ook terug in de balustrades. Let u ook op de altijd groenblijvende klimplanten (Ficus repens) langs de zuilen van de rondbogen. Dezelfde begroeiing vinden we tegen de zuilen bij de bootsteiger.
De loggia heeft aan beide uiteinden een kamer, de bibliotheek en de zgn. kaartenkamer (vroeger muziekkamer). De kaartenkamer kreeg zijn naam omdat Monzini hier de kaarten bewaarde die hij voor zijn expedities gebruikte. Tegen de wanden hangen ongeveer 200 prenten uit begin 19e eeuw met afbeeldingen van het meer. Het meubilair is in de Engelse stijl waarvan Monzino een liefhebber was.

3. Het hek bij de ingang

4.De loggia Segrè naast de ingang

5. De loggia van kardinaal Durini

Ook de bibliotheek toont deze stijlvoorliefde van Monzino. De eikenhouten boekenkasten werden ook voor hem ontworpen voor de meer dan 4000 boeken die betrekking hebben op alpinisme en poolexpedities. In de hoek achterin links is achter een paneel de trap naar de eerste verdieping verborgen. De gids zal u zeker wijzen op het paneel rechts achterin waarachter een trap schuilgaat die omlaag naar een onderaardse vluchtgang leidt, die uitkomt in de villa. In beide kamers ligt een kostbaar Perzisch vloerkleed uit Agra.
Op het plateau achter de loggia staat een oude, altijd groene steeneik en links voor de loggia naast de villa een grote kamferboom, gesnoeid in parasolvorm.

6. De balustrade van de loggia met het wapen van Arconate Visconti

7. De rij platanen met de villa op de achtergrond

8. De kamferboom naast de villa

De villa

Hoewel het door de ligging tegen de berghelling niet opvalt, telt de villa 7 verdiepingen met op de meeste verdiepingen slechts twee kamers. Het zou te ver voeren om alle objecten uit de enorme verzameling van Monzino te bespreken, u zult er bij de rondleiding kennis mee maken en ik geef daarom alleen een korte beschrijving van wat er in de verschillende kamers is te zien.

De eerste zaal, de "zaal van de primitieven", bevat een verzameling Afrikaanse en Midden-Amerikaanse kunst met o.a. vele terracotta figuren van de Maya's .

9. De slee van Monzino's Noordpoolreis

Bijzonder is de “expeditiezaal” met de slee van zijn Noordpoolreis en voorwerpen van Eskimo’s uit Groenland en herinneringen aan de bergbeklimmingen in de Andes en de Himalaya.
Monzino’s studeerkamer is gemeubileerd met Britse meubelen uit de 18e en 19e eeuw en u ziet er ook een schitterende Franse klok uit 1780.
Op de 2e verdieping vinden we Monzino’s woon-, bad- en slaapkamer met Louis XV en XVI meubilair, waaronder een fraaie ladekast.
Op de mezzanineverdieping vinden we een comfortabel ingerichte gastenkamer en op de begane grond de twee ingangen van de villa, waarvan er één opent naar de bootsteiger en de ander naar een afgesloten privétuin. Op deze verdieping ligt ook de rookkamer. Om hier binnen te komen moet u enkele treden omlaag, omdat de vloer van de kamer zover verlaagd moest worden dat er plaats was voor het hoge 18e-eeuwse Zwitserse wandpaneel, ingelegd met leer, waarop jachtscenes en stillevens zijn uitgebeeld.
De “groene kamer” lijkt op een Parijse salon in Rococostijl. In deze ruimte zien we een kostbare verzameling Chinese, geglazuurde terracotta beeldjes uit de Tang periode (688-906). In de eetkamer hangen drie kostbare, schitterend uitgevoerde 17e en 18e-eeuwse wandtapijten uit Beauvais.
Geheel beneden is een moderne, ruime keuken met daarnaast nog een klein gastenverblijf met woonkamer, slaapkamer en bad. Deze mooie kamers waren voor de moeder van Monzino als die een enkele keer vanuit haar villa in Padua naar Balbianello kwam.

10. Het terras achter de villa met de groenblijvende steeneik en een balustrade met beelden

De tuin

De opzet van de tuin is nog altijd die van kardinaal Durini uit het eind van de 18e eeuw. Het is geen bloementuin zoals bijvoorbeeld die van Villa Carlotta, maar een groene tuin met delen in de Italiaanse stijl met geometrische bloemenperken omgeven door lage buxushagen, in de Engelse stijl met mooi geschoren grasvelden en onregelmatig lopende paadjes, maar ook met aspecten van de monumentale Franse tuinen met brede paden zoals bijvoorbeeld het pad met

11. Links: één van de vele oude wisteria's;

12.. Rechts: de steile helling bij de loggia van Durini met palmen

de kandelaber gesnoeide platanen. Staaltjes van vormsnoei ziet u op vele plaatsen, niet alleen bij de platanen maar ook bij de in parasolvorm gesnoeide kamferboom en bij de steeneik bij de ingang van de villa. Het was overigens Monzino die opdracht gaf om deze eik zo te snoeien omdat hij vanuit zijn studeerkamer de besneeuwde top van de Monte Legnone wilde zien. Door de ligging van de tuin tegen de steile helling hebben we op ieder punt een adembenemend uitzicht over het meer. Opvallend zijn de vele klimplanten, zoals die rond de zuilen van de loggia en rond de zuilen bij de bootsteiger. In het voorjaar wordt al het groen onderbroken door de prachtige blauwe regens op verschillende plaatsen in de tuin, bijvoorbeeld op het terras voor de ingang van de villa en in het "Liefdesnest", waar u een tweehonderd jaar oud exemplaar kunt bewonderen. Tegen de zijgevel van de villa staat een zoetgeurende sterjasmijn. Kardinaal Durini liet op vele plaatsen beelden zetten en Monzino voegde hier nog een aantal aan toe.
Monzino was zo verknocht aan de villa dat zijn laatste wens was om hier ook begraven te worden. U vindt zijn graf in de voormalige ijsput, de plaats waar men vroeger ijs en sneeuw bewaarde voor de warme dagen in het voorjaar en de zomer.

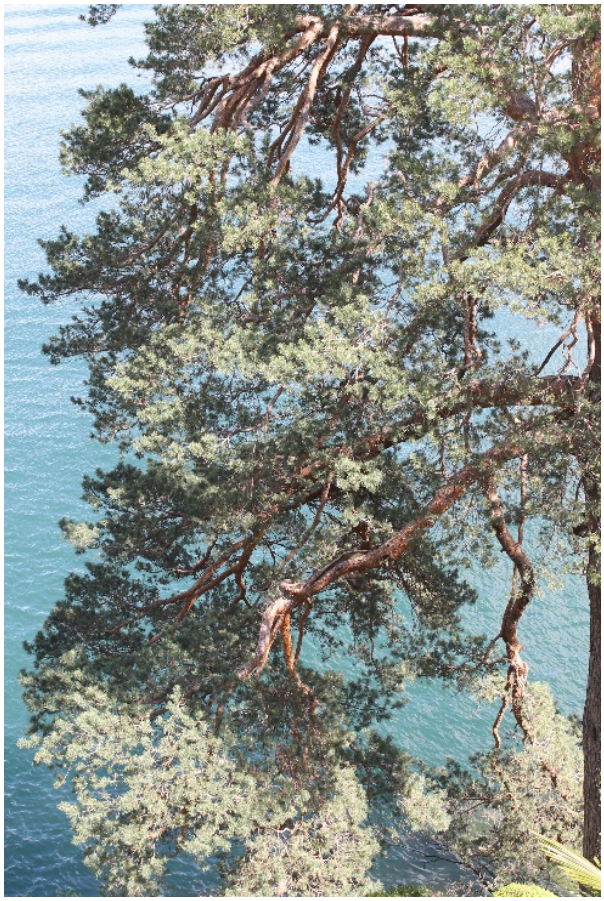

13. Links: zuilen bij de aanlegplaats voor de boten, begroeid met klimplanten; rechts: bloeiende pijnboom langs het terras achter de villa

Ringraziamento
Esprimo la mia riconoscenza alle signore del Fondo Ambiente Italiano (FAI) che mi hanno assistito durante la mia visita alla villa e ringrazio FAI per l'uso delle foto 1, 2 e il disegno del giardino.

Plattegrond van de tuin – tekening van Giulia Trabella, beschikbaar gesteld door de Fondo Ambiente Italiano (FAI)